

بررسی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت و نیازهای بنیادی روانی با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد

مریم دوستی خانقاه

کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد مهاباد

پری اشرفی سلطان احمدی

کارشناسی علوم اجتماعی، گرایش تعاون و رفاه اجتماعی، دانشگاه پیام نور اورمیه

فرناز فرامرزیپور

کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه سراسری ارومیه، دانشکده ادبیات

مهری تقی‌زاده صدقیانی

کارشناسی ارشد ریاضی کاربردی، دانشگاه آزاد تبریز

اسما جعفرپناه

کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اورمیه

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت و نیازهای بنیادی روانی با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد می باشد.

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی بوده و جامعه آماری مورد مطالعه شامل 6000 نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد است که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند. ابزارهای مورد استفاده شامل: پرسشنامه شخصیت نئو، پرسشنامه ارضای نیازهای روانی بنیادی و هم‌چنین پرسشنامه محقق ساخته شبکه‌های اجتماعی بودند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آماری همبستگی و تحلیل واریانس استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که بین نوروژ گرای، گشودگی به تجربه، نیاز به شایستگی با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و بین برون گرایی، مقبولیت، وظیفه شناسی، نیاز به خودمختاری و نیاز به تعلق به تجربه رابطه معناداری وجود ندارد.

کلمات کلیدی: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد، پنج عامل بزرگ شخصیت، نیازهای روانی بنیادی، شبکه های اجتماعی

مقدمه

فضای مجازی دنیای وسیع و پیچیده‌ای است که گروه‌ها و افراد مختلف با گرایش‌ها، باورها، اعتقادات و ویژگی‌های متفاوت و گوناگون دیگر در آن زندگی می‌کنند. واژه زندگی در این فضا به اشتباه به کار رفته است، چرا که این دنیا توأمان و همگام با دنیای واقعی و شاید بیشتر به وجود آدمی و باورهایش تأثیر می‌گذارد. فضای مجازی مکانی است که فرد می‌تواند فعالیت‌های دنیای واقعی را وارد آن کند. از خصوصیات بارز این فضا، بی زمانی و بی مکانی بودن آن است. از بین رفتن فاصله مکانی و افزایش بی سابقه توان انسان برای مبادله و مراوده با یکدیگر فرآیند هویت یابی جمعی افراد را هم دگرگون ساخته است (منتظر قائم، 1381).

تکنولوژی‌های نوین ارتباطی، سراسر جهان را فرا گرفته‌اند و از طریق شبکه‌های جهانی و ایجاد جوامع شبکه‌ای ارتباطات دوسویه و تعاملی را بین مخاطبان در این فضا شکل داده‌اند به گونه‌ای که افراد امکان و فرصتی برای ابراز و اظهار وجود خود بدست می‌آورند (منتظر قائم، 1381).

استفاده از اینترنت و به تبع آن شبکه‌های اجتماعی در کشور ما روز به روز به خصوص در بین نسل جوان و نوجوان رو به افزایش است. از طرفی با توجه به مطالعات انجام شده از جمله مطالعه ترساکورا در سال 2010 فیس بوک یکی از پرمخاطب‌ترین سایت‌های شبکه اجتماعی مجازی می‌باشد به طوری که در سال 2011 در حدود ششصد و شش میلیون کاربر در کل جهان را به خود اختصاص داده است (گنزالز، 2011) و همچنین در سال 2010 از نظر میزان بازدید کننده در رتبه دو قرار گرفته است (الکبا، 2011). با در نظر گرفتن مطالب فوق فیس بوک در دنیای مجازی نفوذ بسیاری پیدا کرده است و با توجه به این نکته که یکی از ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی از جمله فیس بوک عدم محدودیت زمانی و مکانی می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت که این شبکه اجتماعی مجازی در ایران نیز به تبعیت از دنیا کاربران بسیاری را به خود اختصاص داده است.

بیان مسأله

مدل پنج عاملی بزرگ شخصیت در سال‌های اخیر به عنوان روی آوردی پرتعداد و قدرتمند برای مطالعه ویژگی‌های شخصیتی، مورد توجه بسیاری از روان شناسان قرار گرفته است.

این مدل بر این باور استوار است که انسان موجودی منطقی است که می‌تواند شخصیت و رفتار خویش را توجیه کند (مک کری و کاستا، 1996). بر طبق این دیدگاه توصیف شخصیت را می‌توان به وسیله پنج عامل قوی توضیح داد. این پنج عامل اغلب با عناوین نوروز گرایی (N)، برون گرایی (E)، گشودگی به تجربه (O)، مقبولیت (A) و وظیفه شناسی (C) معرفی می‌شوند (کاستا و مک کری، 1992).

روان شناسان از نظر معنی شخصیت با یکدیگر تفاوت دارند. اغلب آن‌ها قبول دارند که واژه (شخصیت) از کلمه لاتین پرسونا شده است که به ماسک نمایشی اشاره دارد که هنرپیشه‌های رومی در تئاترهای یونانی بر چهره می‌زدند. این هنرپیشه‌های رو باستان، برای نمایش دادن نقش یا ظاهری دروغین، ماسک (پرسونا) بر چهره می‌زدند. البته، این برداشت سطحی از شخصیت، تعریف معقولی نیست. وقتی روان شناسان اصطلاح (شخصیت) را به کار می‌برند، منظورشان چیزی بیش از نقشی است که افراد بازی می‌کنند (فیست و فیست، 2002، ترجمه سید محمدی، 1388). آلپورت از محققین بزرگ در زمینه شخصیت، سازمان‌یابی نظام‌های بدنی و روانی به عنوان ویژگی‌های رفتاری و فکری در فرد را شخصیت می‌نامد (منصور، 1374، به نقل از گروسی فرشی، 1380). کتل از معقوله محتوایی در شخصیت خارج شده و جنبه کاربردی شخصیت را در تعریف خود عنوان می‌کند و آن را چنین تعریف می‌نماید «شخصیت چیزی است که به ما اجازه می‌دهد پیش بینی کنیم که شخص در یک موقعیت معین چه خواهد کرد و یعنی چه عملی از او ناشی خواهد شد» (همان منبع، 1380). با این حال، نظریه پردازان شخصیت با یک تعریف واحد از شخصیت، موافق نیستند. در واقع، علت اینکه آن‌ها نظریه‌های منحصر به فردی را ساخته‌اند این است که در مورد ماهیت انسان اتفاق نظر ندارند و هر یک شخصیت را از دید خودش می‌بیند. گرچه همه نظریه پردازان شخصیت با یک تعریف واحد از آن موافق نیستند، اما می‌توانیم بگوییم که شخصیت عبارت است از الگوی نسبتاً پایدار، صفات، گرایش‌ها یا ویژگی‌هایی که تا اندازه‌ای به رفتار افراد دوام می‌بخشد. به طور اختصاصی تر، شخصیت، از صفات یا گرایش‌هایی تشکیل می‌شود که به تفاوت‌های فردی در رفتار، ثبات رفتار در طول زمان، و تداوم رفتار در موقعیت‌های گوناگون می‌انجامد. این صفات می‌توانند منحصر به فرد باشند، برخی گروه‌ها مشترک باشند، یا کل اعضای گونه در آن سهیم باشند، ولی الگوهای آن‌ها در فرد تفاوت دارند. هر کسی با این که به طریقی شبیه دیگران است، شخصیت منحصر به فردی دارد. (فیست و فیست، 2002، ترجمه سید محمدی، 1388). در نظریه صفات، همانند دیگر نظریه‌ها تلاش شده است مفهوم شخصیت با شیوه‌ای علمی و فراتر از اصطلاحات و تعاریف عامیانه، تبیین شود. به طور کلی، به الگوهای همسان افراد در رفتار،

احساسات و افکار، صفات شخصیت گفته می‌شود (پروین و جان، 1381). نیازهای روانی بنیادی در نظریه خود تعیین گری (SDT) معرفی شده و شامل سه نیاز بنیادی روانشناختی - خود مختاری، شایستگی و ارتباط با دیگران می‌باشند. این نیازها از طریق فرآیندهای نظم دهی باعث انگیزش درونی و رفتار خود تعیین گر می‌شوند که با عملکرد مؤثر فرد و بهزیستی روانشناختی او در ارتباط است (دسی و رایان، 2000). خود مختاری به کیفیتی اشاره دارد که در آن شخص احساس کند لحظه به لحظه در رفتار نقش دارد، شایستگی اشاره به رسیدن یا فرا رفتن از استاندارد یک عملکرد است و ارتباط با دیگران یعنی تمایل برای ارتباط صمیمی داشتن با دیگران، دوست داشتن و حمایت کردن و همچنین دوست داشته شدن و حمایت شدن. نیاز به ارتباط با دیگران، دلبستگی، تعلق پذیری یا وابستگی باعث انتقال مؤثرتر اطلاعات گروه به افراد و به هم پیوستگی بیشتر سازمان اجتماعی می‌شود. افراد به عنوان موجوداتی اجتماعی، وقتی که کارکردشان به صورت بهینه است خودشان را با توجه به موجود اجتماعی بزرگتری سازمان می‌دهند. هر یک از این سه نیاز نقشی دیاتی در رشد بهینه دارند تا آنجا که هیچکدام از آن‌ها بدون این که پیامدهای منفی بسیاری داشته باشند نمی‌توانند مورد غفلت قرار گیرند. به عبارت دیگر، برای سلامت روانشناختی، این سه نیاز باید ارضاء شوند و ارضاء یکی یا دو تا کافی نیست. طبعاً انتظار می‌رود تحت شرایطی که ارضای نیازهای بنیادی مختل می‌شود بیماری و خمودی و مشکلات رفتاری ظاهر شود. از طرفی انسان موجودی پیچیده و دارای ابعاد مختلفی است که عوامل مختلفی به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر روی رفتارها و عملکردهای او تأثیر خواهند داشت. روان شناسان معتقدند که رفتاری که هر فرد از خود نشان می‌دهد تحت تأثیر عوامل مهمی هم چون عوامل محیطی، عاطفی و شخصیتی می‌باشد. همچنین ارضای نیازهای بنیادی روانی می‌تواند بر روی رفتارهایی که هر فرد از خود بروز می‌دهد تأثیرگذار باشد.

با توجه به مطالبی که گفته شد، پژوهش حاضر به دنبال بررسی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت و نیازهای بنیادی روانی با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مهاباد می‌باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

با توجه به این که عواملی از جمله ویژگی‌های شخصیتی، عوامل محیطی و عاطفی و ارضای نیازهای بنیادی روانی بر روی رفتارهای فردی و بین فردی بسیار تأثیرگذار است و امروزه از جمله عواملی هستند که برای پیش‌بینی رفتار انسان در موقعیت‌های مختلف به کار برده می‌شوند و از طرفی استفاده از اینترنت و به دنبال آن استفاده از شبکه‌های اجتماعی به خصوص در بین جوانان و نوجوانان سراسر جهان و از جمله ایران به سرعت رو به افزایش است به طوری که این روزها به عنوان پرکاربردترین سایت‌های اینترنتی معرفی می‌شوند، بررسی رابطه بین 5 عامل بزرگ شخصیت و نیازهای بنیادی روانی ما را در شناخت بیشتر کاربرهای این شبکه‌ها کمک کند و هم چنین بررسی این روابط می‌تواند تا حدی عوامل شخصیتی و روانی را که باعث می‌شود تا این افراد به برقراری ارتباط در دنیایی مجازی اقدام کنند و آن را به طور جدی دنبال کنند، مشخص می‌کند. شناخت این عوامل کمک خواهد کرد تا بتوانیم تأثیرات مثبت سایت‌های اجتماعی را در بین دانشجویان و کاربران آن افزایش دهیم. هم چنین تلاش کنیم تا تأثیرات منفی آن را با حذف این عوامل کاهش داده چرا که این روزها استفاده بیش از حد از اینترنت و عوامل مرتبط با آن از جمله سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی باعث بروز مشکلات فراوانی از جمله مشکلات درسی در بین دانشجویان شده است.

اهداف تحقیق

هدف کلی:

بررسی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت و نیازهای بنیادی روانی با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

تعاریف مفهومی:

شبکه‌های اجتماعی: سرویس‌هایی هستند که به افراد اجازه می‌دهند: 1- یک پروفایل عمومی یا تقریباً عمومی را در یک محیط اینترنتی بسازند که شامل بخشی از مشخصاتی است که فرد مایل است دیگران در مورد او بدانند. 2- لیستی از دوستان خود و تمام کاربرهای این شبکه را در اختیار داشته باشند و برای یافتن دوستان قدیمی خود و ایجاد روابط جدید از آن استفاده کنند 3- امکان نظر دادن بر روی نوشته‌ها و عکس‌های دوستان خود و هم چنین چت کردن را دارند (استنفیلد، 2008).

نیازهای روانی بنیادی: نیازها مواد لازم برای بقا و رشد ارگانیزم هستند که باعث بروز انگیزه می‌شوند. سه نیاز که در خدمت نیازهای دیگر نبوده و از چیز دیگری مشتق نشده‌اند نیازهای بنیادی می‌باشند که عبارتند از: خود مختاری، شایستگی، ارتباط و دلبستگی.

پنج عامل بزرگ شخصیت: مدل پنج عاملی شخصیت یک نتیجه‌گیری تجربی درباره متغیرهای صفات شخصیت می‌باشد. بر اساس این مدل، شخصیت از پنج بعد اصلی تشکیل شده است که عبارتند از: روان رنجور خویی، برون گرایی، تجربه گرایی، سازگاری، وظیفه شناسی.

تعاریف عملیاتی:

شبکه‌های اجتماعی: نمراتی که آزمودنی به وسیله پرسش‌نامه‌ای که توسط محقق ساخته شده است به دست می‌آورد.

نیازهای روانی بنیادی: در این پژوهش ارضاء یا عدم ارضاء نیازهای روانی بنیادی با استفاده از پرسشنامه کلی ارضاء نیازهای بنیادی سنجیده خواهد شد.

پنج عامل بزرگ شخصیت: عبارت است از نمره حاصل از 60 سؤال این ابعاد در آزمون کوتاه نئو (NEO_FFL) در این پژوهش ابعاد پنجگانه شخصیت بر حسب نمره‌ای که هر فرد در پرسشنامه NEOPIR (مک کری و کاستا، 1992) کسب می‌کند سنجیده می‌شود.

ابزار پژوهش، جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

پژوهش مورد نظر از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در رشته‌های مختلف در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد می‌باشد که بر اساس آمار آموزش 6000 نفر می‌باشند. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. در نمونه‌گیری خوشه‌ای در مرحله ابتدایی از بین خوشه‌های تشکیل دهنده جامعه یا جمعیت مورد بررسی تعدادی خوشه به شکل تصادفی انتخاب می‌کنیم. یعنی از هر از هر رشته تحصیلی دو کلاس به عنوان نمونه انتخاب شدند نحوه انتخاب خوشه‌ها به صورت تصادفی ساده بوده و بر اساس جدول مورگان نمونه 361 نفر می‌باشد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آماری استفاده شد.

الف: آمار توصیفی: برای تحلیل داده‌های پژوهش از شاخص‌ها و روش‌های آماری شامل فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، نمودارها، جداول استفاده شد.

ب: آمار استنباطی: از آزمون آماری همبستگی و تحلیل رگرسیون استفاده شد.

ابزار گردآوری داده‌ها

در پژوهش حاضر از سه پرسشنامه ذیل برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است:

- **پرسشنامه شخصیت نئو (NEO-PL-R):** یکی از آزمون‌های شخصیتی است که توسط مک کری و کاستا در سال 1985 تحت عنوان پرسشنامه شخصیتی NEO معرفی شد. فرم تجدید نظر شده این پرسشنامه توسط همان مؤلفین تحت عنوان فرم تجدید نظر شده پرسشنامه شخصیتی نئو ارائه شد. فرم بلند این پرسشنامه در 240 عبارت، به منظور اندازه‌گیری پنج عامل یا حیطه اصلی روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، دلبذیر بودن و مسئولیت‌پذیری طراحی شده است. همچنین این پرسش نامه فرم دیگری به

نام NEO-FFL دارد که یک پرسش نامه 60 سؤالی است و برای ارزیابی پنج عامل اصلی شخصیت به کار می‌رود. در فرم 240 سؤالی هر عامل دارای 6 سطح یا زیر مقیاس است، در حالی که در فرم کوتاه هر عامل با 12 سؤال سنجیده می‌شود (گروسی، مهریار و طباطبایی، 1380).

– **ویژگی های روان سنجی:** فرم بلند پرسش نامه در کشورهای مختلف جهان از جمله در ایران اعتباریابی شده است. در ایران فرم بلند، توسط گروسی، مهریار و طباطبایی (1380) اعتباریابی شد. فرم کوتاه آن در ایران اعتباریابی نشده است و لیکن نتایج مطالعات انجام شده توسط مک کری و کاستا (1992) نشان داد که همبستگی 5 مقیاس فرم کوتاه با فرم بلند از 77٪ تا 92٪ می‌باشد. همچنین همسانی درونی زیرمقیاس‌های آن در دامنه 68٪ تا 86٪ برآورد شده است.

– **مقیاس ارضای نیاز:** این مقیاس توسط گاردیا، دسی و رایان (2000) ساخته شده است که میزبان حمایت از نیازهای خودمختاری، شایستگی و ارتباط با دیگران را می‌سنجد. ضریب پایایی حاصل از اجرای آن روی مادر، پدر، شریک رمانتیک و دوستان به ترتیب 0/92، 0/92، 0/92 و 0/92 گزارش شده است. همچنین این مقیاس روایی بالایی را در پژوهش‌ها نشان داده است (گاردیا و همکاران، 2000). این مقیاس بر روی مدیران و دانشجویان نیز اجرا شده است که از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار می‌باشد.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی نمونه مورد مطالعه به تفکیک جنسیت در جدول 1 آورده شده است.

جدول 1: فراوانی و درصد آزمودنی‌ها بر حسب جنسیت (n=361)

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	279	77/3
مرد	82	22/7
کل	361	100

جدول شماره 2: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای حاصله‌ای در کل آزمودنی‌ها (n=361)

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	361	4/74	1/5
نیاز به خود پیروی	361	30/54	5/9
نیاز به شایستگی	361	26/29	5/8
نیاز به ارتباط (تعلق)	361	36/055	6/4
روان آزردہ گرایی برونگرایی	361	25/16	5/05
گشودگی به تجربه مقبولیت	361	21/95	5/7
وظیفه شناسی	361	22/86	4/8
	361	22/20	4/9
	361	19/50	7/1

جدول 3: خلاصه نتایج مربوط به آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

متغیر	کولموگروف- اسمیرنوف	(K-S)	نرمال سازی
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی	24/88	0/792	
نیاز به خود پیروی	43/3	./703	
نیاز به شایستگی	38/19	./519	
نیاز به ارتباط (تعلق)	49/24	./602	
روان آزردہ گرایی	36/06	./804	
برونگرایی	28/75	./722	
گشودگی به تجربه	31/80	./551	
مقبولیت	30/16	./611	
وظیفه شناسی	34/86	./527	

بر اساس نتایج مندرج در جدول 4 مشاهده می شود که تجانس واریانس های دو گروه بزرگتر از ($\alpha=0/05$) برقرار است و فرض برابری واریانس ها تأیید می گردد.

جدول 4: جدول ضریب همبستگی بین نورو گرایی و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)

متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی نورو گرایی	361	0/13	0/01

جدول 5: جدول ضریب همبستگی بین برون گرایی و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)

متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی برون گرایی	361	-0/05	0/27

جدول 6: جدول ضریب همبستگی بین گشودگی به تجربه و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)

متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی گشودگی به تجربه	361	-0/12	0/01
جدول 7: جدول ضریب همبستگی بین مقبولیت و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)			
متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مقبولیت	361	0/03	0/46
جدول 8: جدول ضریب همبستگی بین وظیفه شناسی و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)			
متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی وظیفه شناسی	361	-0/07	0/13
جدول 9: جدول ضریب همبستگی بین خودپیمایی و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)			
متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی خودپیمایی	361	0/01	0/82
جدول 10: جدول ضریب همبستگی بین شایستگی و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)			
متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه های اجتماعی شایستگی	361	0/17	0/001

جدول 11: جدول ضریب همبستگی بین نیاز به ارتباط و میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (n=361)

متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی R	سطح معنی داری Sig
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی نیاز به ارتباط	361	-0/03	0/57

نتایج به دست آمده از جداول 1 تا 11 نشان می‌دهد بین متغیرها و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی ارتباط وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مسیر تحقیقاتی، ما به بررسی رابطه‌ی بین پنج عامل بزرگ شخصیت و نیازهای روانی در دنیای شبکه‌های اجتماعی پرداختیم. از استمن تا روی، هر یک از این عوامل تأثیری بر رفتار و تعاملات ما در فضای دیجیتال دارند. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که شخصیت‌های مختلف در شبکه‌های اجتماعی به طرز متفاوتی با یکدیگر تعامل می‌کنند. افراد با شخصیت‌های باز، مهربان، و خلاق ممکن است در فضای مجازی بهتر عمل کنند. همچنین، نیازهای روانی ما نیز در این محیط‌ها تحت تأثیر قرار می‌گیرند. از احترام و تعلق تا نیاز به تأیید اجتماعی، همه این عوامل در تعاملات ما در شبکه‌های اجتماعی نقش مهمی ایفا می‌کنند.

با توجه به این نتایج، ما به این نتیجه می‌رسیم که شناخت بهتری از شخصیت‌ها و نیازهای روانی می‌تواند به ما در مدیریت بهتر تعاملاتمان در دنیای دیجیتال کمک کند. از تربیت کودکان تا مدیریت سازمان‌ها، این دانش می‌تواند تأثیرات مثبتی داشته باشد.

محدودیت‌های پژوهش

هر پژوهش با محدودیت‌هایی همراه است که می‌تواند نتایج تحقیق را تحت تأثیر قرار دهد.

در این پژوهش می‌توان به محدودیت‌های زیر اشاره کرد:

- 1- عدم همکاری دانشجویان در پاسخدهی کامل به تمامی سؤالات پرسشنامه‌های تحقیق و این امکان وجود دارد که آزمودنی‌ها پاسخ‌های غیر واقعی یا تحریف شده بدهند.
- 2- کمبود تحقیقات مرتبط با موضوع مورد نظر

پیشنهادهای پژوهش

- 1- پژوهش فعلی در سایر مکان‌های جغرافیایی و شهرهای دیگر کشور صورت پذیرد.
- 2- اجرای مشابه این پژوهش بر روی گروه‌های تحولی دیگر و مقایسه آن‌ها با یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند مفید قرار گیرد.

مراجع

اتکینسون، آر.ال، اتکینسون، آر.اس و هیلگارد، ای.آر (1385). زمینه روانشناسی (ترجمه: محمدتقی براهنی و همکاران)، تهران رشد.
 اتکینسون، آر. ال ؛ اتکینسون، آر. اس و هیلگارد، ای. آر (1385). زمینه روانشناسی (1) ترجمه: محمدتقی براهنی و همکاران؛ تهران: رشد.

اتکینسون، رنیفال؛ اتکینسون، ریچاردلی؛ اسمیت، ادواردای؛ داریل ج و هوکیم، سوزان نولن، (1385)، زمینه روان شناسی هیلگارد، ترجمه محمدتقی فراهانی؛ بهروز بیرشک؛ مهرداد بیک؛ رضا زمانی؛ سعید شاملو؛ مهرناز شهرآرای؛ یوسف کریمی؛ نیان هاگان؛ مادی محی الدین و کیانوش هاشمیان. تهران: رشد. تاریخ انتشار به زبان اصلی، 2007 ص، 22 .

احمدیان، حمزه؛ جماری، فرهاد؛ احدی، حسن؛ فرخی، نورعلی؛ تدوین و آزمون مدل ارتباط بین شخصیت، نیازهای روانی و بهزیستی روان شناختی، مجله دستاوردهای روان شناختی (علوم تربیتی و روان شناسی). دانشگاه شاید چمران اهواز، بهر و تابستان 1390- دوره چهارم، سال 18-3، شماره 1- ص: 18-1.

ایرانی، سید سجاد (1383). مقایسه ویژگی‌ها و اختلال‌های شخصیت و راهبردهای مقابله‌ای معتادان خود معرف و گروه بهنجار. پایان نامه کارشناسی ارشد تبریز: دانشگاه تبریز .

آتش افروز، باروز، پاک دامن، شهلا و عسگری، علی، (1387)، ارتباط پنج رگه شخصیتی و پیشرفت تحصیلی، روان شناسان ایرانی، شماره 4، ص 367 تا 376 .

پروین، جان، (1386)، شخصیت، نظریه پژوهش، ترجمه . جوادی، پ، کدیور، تهران: انتشارات آینده

پروین، لارنس، و جان، الیور، (1381)، روانشناسی شخصیت، نظریه‌ها و کاربرد، ترجمه کدیور، پ. و جوادی، تهران: انتشارات آویژه. ص. 44 .

پروین، لارنس ای (1381). روانشناسی شخصیت نظریه و تحقیق (ترجمه: پروین کدیور و محمد جعفر جوادی، جلد دوم)، تهران: خدمت فرهنگی رسا. انتشار به زبان اصلی، 2001.

حجازی، الهه؛ صالح نجفی، مهسا؛ امانی، جواد؛ نقش واسطه‌ای انگیزش درونی در رابطه بین نیازهای بنیادین روانشناختی و رضایت از زندگی 88-77، (2)9، 1392 دانشگاه تهران. روانشناسی تربیتی .

حجازی، یوسف، (1381)، رابطه میان ویژگی‌های شخصیتی و عملکرد شغلی و روان شناسی علوم تربیتی. 65 .

حسینی، فریده سادات و لطیفیان، مرتضی، (1388)، پنج عامل بزرگ شخصیت و نیاز به شناخت. فصلنامه روانشناسان ایرانی، شماره 21، ص 68-61 .

حق شناس، حسن (1378). هنجاریابی آزمون شخصیتی نئو، فرم تجدید نظر شده مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار) .

خدایاری، کلثوم؛ دانشور حسینی، فاطمه؛ سعیدی، حمیده؛ میزان و نوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی) مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه آزاد مشهد (فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی/ سال بیست و یکم/ شماره 1 (پیاپی 77)/ بهار 1393 / 167-192 .

خدایی، علی. (1384)، مقایسه پنج عامل شخصیت و هوش هیجانی در افراد معتاد و غیر معتاد شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد گروه روانشناسی عمومی، دانشگاه تهران، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه شاهد، شماره 43، ص 66-57 .

دفترچی، عفت؛ شیخ الاسلامی، راضیه (1389). رابطه برآورده شدن نیازهای روانشناختی در ارتباطات زناشویی با رضایت زناشویی در دانشجویان. پنجمین سمینار سراسری باداشت روانی دانشجویان تهران: 22 تا 23 اردیبهشت ماه 1389 .

راس، الن، (1382)، روانشناسی شخصیت (نظریه‌ها و فرایندها)، ترجمه جمال فر، س، تهران، موسسه نشر روان. ص 154 .

- ریو مارشال (1394). انگیزش و هیجان. ترجمه سید یحیی سید محمدی تهران: موسسه نشر ویرایش .
- ریو، ج. (2005). انگیزش و هیجان. ترجمه یحیی سیدمحمدی، 1386، تهران: انتشارات ویرایش .
- زیرک مرادلو، حسین، (1386)، رابطه ساده و چندگانه ویژگی‌های شخصیتی و سلامت روانی با سیستم گروه خونی دانشجویان دانشگاه شاید باشتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده روان شناسی .
- شعبانی بهار، غلامرضا، عرفانی، نصراله و هادی پور، مجتبی، (1385). مقایسه و بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و میزان پرخاشگری در ورزشکاران مرد رشته‌های منتخب ورزشی شهرستان همدان.
- مجله پژوهش در علوم ورزشی، شماره 14، ص 99-112 .
- شولتز، دوان و شولتز، سیدنی آلن، (1383)، نظریه‌های شخصیت، ترجمه یحیی سیدمحمدی، (1998). تهران، نشر ویرایش.
- شولتز، (1381)، نظریه‌های شخصیت، ترجمه کریمی، یوسف، چاپ سوم، تهران: ارسباران .
- شولتز، دوان، سیدنی، آلن، (1386)، تاریخ روان شناسی نوین، ترجمه علی اکبر سیف و همکاران، تهران، نشر دوران. ص 514 .
- شولتز، دوان، شولتز، سیدنی الن، (2005)، نظریه‌های شخصیت، ترجمه سیدمحمدی، یحیی، (1390). نشر ویرایش. ص 306 تا 309 .
- صفری، هاجر، (1386). تأثیر هوش عاطفی و خود تعیینی بر کیفیت زندگی و ابعاد آن در گروهی از دانشجویان دانشگاه شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز .
- عمرانیان، معصومه و شیخ الاسلامی، راضیه، (1391). بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با ارضای نیازهای اساسی روانشناختی (نیاز به استقلال، شایستگی و مرتبط بودن) با توجه به وضعیت اشتغال مادران. زن در فرهنگ و هنر، دوره 4 شماره 2 تابستان 1391: 45-62 فصلنامه علمی انسانی دانشگاه الزهراء، سال یازدهم، شماره 39، 173-198 .
- فیست، جس؛ فیست، گریگوری جی، (1388). نظریه‌های شخصیت (ترجمه: یحیی سید محمدی)، تهران: نشر روان پروین،
- فیست، حس، فیست، گریگوری جی، (1388). نظریه‌های شخصیت (ترجمه: یحیی سیدمحمدی). تهران: نشر روان .
- قلی زاده، زلیخا و برزگری، لیلی غریبی، دبن و باباپور خیرالدین، جلیل (1389). بررسی رابطه پنج عامل شخصیتی NEO-FFL با رضایت زناشویی. دو ماهنامه علمی-پژوهشی .
- کاروز، چارلزاس؛ شی یر، مایکل، (1387). نظریه‌های شخصیت (ترجمه: احمد رضوانی). مشهد: آستان قدس رضوی (انتشار به زبان اصلی 2007).
- گروسی فرشی، میر تقی، 1380، رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت، تبریز: نشر جامعه پژوه
- گروسی فرشی، میرتقی. 1380. رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت و کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت. تهران: نشر جامعه پژوه، نشر دانیال، چاپ اول. گروسی فرشی، میرتقی، مهریار، امیر هوشنگ و قاضی طباطبایی، محمود. (1380). کاربرد آزمون

جدید شخصیتی نئو و بررسی تحلیل ویژگی‌ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های ایران .

لواسانی، مسعود؛ خضری آذر، هیمین امانی، جواد؛ علیزاده، صابر، (1390). پیشرفت تحصیلی: نقش نیازهای روانشناختی اساسی و سبک‌های هویت پژوهش‌های آموزشی و یادگیری، منصور، محمود و دادستان، پریخ. 1375. روانشناسی ژنتیک 2. تهران: رشد .

نجفی توانا، علی (1385)، ناپهنجاری و بزهکاری کودکان و نوجوانان، چاپ دوم، تهران سنجش و آموزش ص 67 تا 82 .

هاشمی نصرت آباد، تورج؛ واحدی، شهره ساریگللو، جواد، (1393)، فرهنگ مدرسه، نیازهای روانشناختی اساسی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان آزمون یک الگوی عملی. فصلنامه علمی - پژوهشی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، سال دوم، شماره ششم پاییز 93: 71-80 هوشیار، حسین (1391). بررسی میزان انطباق برنامه‌های درسی با نیازهای رشد دانش‌آموزان از دیدگاه معلمان و مدیران مدارس ابتدایی شهرستان مهاباد در سال تحصیلی 90-91. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی

Barthelme. June J.(2009). The Relationship between Aggression and the Bigfive personality factors in the social Environmant.

Baumeister .R.F.&Leary.M.R.(1995).The need to belong :Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation .Psychological Bulletin ,117,497-529

Deci .E.L.,&Ryan,R.M.(1985a).Intrinsic motivation and self-determination in human behavior New York:Plenum

Deci, E.L &Ryan,R.M (2000). What and why of goolpursuit :

Deci, E.L.,& Ryan, R.M (2011). Levels of analysis, regnant causes of behavior and well-being : The role of psycholofical needs. Psychological Lnquiry, 22,17-22.

Filak ,V.F.,& Sheldon , K.M.(2003).Student psychological need satisfaction and college teacher – course evaluations. Educational Psychology , 23,235247

Filak,V.F.,&Sheldon,k.m.(2003).

Gagne M,Deci EL.(2005).Self-Determination Theory and Work Motivation. Journal of Organizatioual Behavior , 26(4):331-.263

Gunnell,K.E Crocker P.R.E Mack ,D.E.,Wilson , P.M.& Zumbo,B.D.(2014).

Goal contents, motivation , psycological need satisfacion , well – beivg and physical activity: Atest of self – determination theery over 6 months. Psychology of soptaned Exercise -15,19-29

Human needs and the self-determination of behavior. Psychological Inquiry, 11, 227-268.

Janssen S,Vuuren MV , De Jong MDT .(2073) Identifiyiry support Functions in Derelopmental Relationships :A self-Determination Perspective. Journal of Vocational Behavior , 82(1):20-29

Jensen, L.A. (2006). Dobig five personality traits associated with self-control influence the regulation of anger and aggression? Research in personality.Tx. 760 199-0528.USA.pages 34 – 46.

John , O.P.,& Srivastava,S.(1999).The big five taxonomy:History , measurement,and the oretical perspectives. Pervin, L.A.& John.O.P(Eds),Handbook of Personality theory and research (pp. 102 138).The Guilford Press

Johnston ,M.,& Finney , S.(2010) Measuring basic needs satisfaction: evaluating .previous and conducting new psychometric oraluations of the basic need satisfaction in general scale,Pshology of Expert and Exercis , 11,91-99

Journal of Research in personality, 36,117-.331

Kohn.A.(1993).Punished by rewards:The trouble with gold stars. Incerntive plans .As.plans.As. praise,and other bribes .Boston :Houghton Mifflin Mccrae. R.R, costa,P.T.(1996).

Mccrae. R.R,And Costa, P.T.JR.(1992). An introduction to the five-factor model and its application. Special issue: the five factor model : issues and application, journal of personality.60,175-.512

O:BrienE.(2004). Self –Determination Theory and Locus o Control zs

Antecedents of Voluntary Workplace Behaviors {Master Thesis} .Florida: University of South Florida

Queenly,D.s.(2000).Continuiug Professional Education. Inwelden,A.L.& E.R.

Reeve .J.Nix,G.& Hamm .D.(2003).Testing models of the experience of self – determination in intrinsic motivation and the conundrum of chohce .Journal of Educational Psychology .95,375-392

Sachiko, sogu. (2002). An analysis of the relationship between aggressiveness and personality traits of children. Japonase psychological

Association.Tokyo,Japan.

Schultz D.(1990).Theories of personality.4 th Barthelme. June J.(2009). The Relationship between Aggression and the Bigfive personality factors in the social Environmant.

Baumeister .R.F.&Leary.M.R.(1995).The need to belong :Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation .Psychological Bulletin ,117,497-529

Deci .E.L.,&Ryan,R.M.(1985a).Intrinsic motivation and self-determination in human behavior New York:Plenum

Deci, E.L &Ryan,R.M (2000). What and why of goolpursuit :

Deci, E.L.,& Ryan, R.M (2011). Levels of analysis, regnant causes of behavior and well-being : The role of psychological needs. Psychological Lnquirg, 22,17-22.

Filak ,V.F.,& Sheldon , K.M.(2003).Student psychological need satisfaction and college teacher – course evaluations. Educational Psychology , 23,235247

Filak, V.F., & Sheldon, K.M. (2003).

Gagne M, Deci E.L. (2005). Self-Determination Theory and Work Motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26(4):331-263

Gunnell, K.E Crocker P.R.E Mack, D.E., Wilson, P.M. & Zumbo, B.D. (2014).

Goal contents, motivation, psychological need satisfaction, well-being and physical activity: A test of self-determination theory over 6 months. *Psychology of Sport and Exercise* 15, 19-29

Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227-268.

Janssen S, Vuuren M.V., De Jong M.D.T. (2013). Identifying support functions in developmental relationships: A self-determination perspective. *Journal of Vocational Behavior*, 82(1):20-29

Jensen, L.A. (2006). Do the five personality traits associated with self-control influence the regulation of anger and aggression? *Research in Personality*. 39, 760-769. USA. pages 34 – 46.

John, O.P., & Srivastava, S. (1999). The big five taxonomy: History, measurement, and the theoretical perspectives. Pervin, L.A. & John, O.P. (Eds.), *Handbook of Personality theory and research* (pp. 102-138). The Guilford Press

Johnston, M., & Finney, S. (2010). Measuring basic needs satisfaction: evaluating previous and conducting new psychometric evaluations of the basic need satisfaction in general scale. *Psychology of Expert and Exercise*, 11, 91-99

Journal of Research in Personality, 36, 117-131

Kohn, A. (1993). Punished by rewards: The trouble with gold stars. Incentive plans. As plans. As praise, and other bribes. Boston: Houghton Mifflin. McCrae, R.R., Costa, P.T. (1996).

McCrae, R.R., & Costa, P.T. (1992). An introduction to the five-factor model and its application. Special issue: the five factor model: issues and application, *Journal of Personality*. 60, 175-192

O'Brien, E. (2004). Self-Determination Theory and Locus of Control

Antecedents of Voluntary Workplace Behaviors {Master Thesis}. Florida: University of South Florida

Queenly, D.S. (2000). Continuing Professional Education. In Welden, A.L. & E.R.

Reeve, J., Nix, G., & Hamm, D. (2003). Testing models of the experience of self-determination in intrinsic motivation and the conundrum of choice. *Journal of Educational Psychology*. 95, 375-392

Sachiko, Soga. (2009). The Relationship between Aggression and the Big Five personality factors in the social Environment.

Baumeister .R.F.&Leary.M.R.(1995).The need to belong :Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation .Psychological Bulletin ,117,497-529

Gunnell,K.E Crocker P.R.E Mack ,D.E.,Wilson , P.M.& Zumbo,B.D.(2014).

Goal contents, motivation , psychological need satisfaction , well – being and physical activity:
 Atest of self – determination theory over 6 months. Psychology of soptaned Exercise -15,19-29

Human needs and the self-determination of behavior. Psychological Inquiry, 11, 227-268.

Janssen S,Vuuren MV , De Jong MDT .(2073) Identifiyiry support Functions in Derelopmental Relationships :A self-Determination Perspective. Journal of Vocational Behavior , 82(1):20-29

Jensen, L.A. (2006). Dobig five personality traits associated with self-control influence the regulation of anger and aggression? Research in personality.Tx. 760 199-0528.USA.pages 34 – 46.

John , O.P.,& Srivastava,S.(1999).The big five taxonomy:History , measurement,and the oretical perspectives. Pervin, L.A.& John.O.P(Eds),Handbook of Personality theory and research (pp. 102 138).The Guilford Press

Johnston ,M.,& Finney , S.(2010) Measuring basic needs satisfaction: evaluating .previous and conductiny new psychometric oraluations of the basic need satisfaction in general scale,Pshology of Expert and Exercis , 11,91-99

Investigating the relationship between the Big Five personality factors and fundamental psychological needs with the level of social media usage among students of the Islamic Azad University, Mahabad branch

Maryam Dosti Khaneghah

Master's degree in Psychology., Islamic Azad University, Mahabad branch

Pari Ashrafi Sultan Ahmadi

Bachelor's degree in Social Sciences, specializing in Cooperation and Social Welfare Payame Noor University, Urmia

Farnaz Faramarzpour

Bachelor's degree in English Language and Literature University of Urmia, Faculty of Literature

Mehri Taghizadeh Sadaghiani

Master's degree in Applied Mathematics Islamic Azad University, Tabriz

Asma Jafarpanah

Master's degree in Educational Psychology Islamic Azad University, Urmia

Abstract

The very aim of the present study was to examine the relationship between big five personality traits and basic psychological needs, and utilization of social networks among university students of Mahabad Islamic Azad University. The design of this study was correlational and its sample was consisted of 6000 university students of Mahabad Islamic Azad University, who were selected through cluster sampling. The instruments employed in this study were NEO Personality Inventory, Basic Psychological Needs Scale, and a researcher-made questionnaire addressing utilization of social networks. To perform the data analysis, Pearson's correlation coefficient and Analysis of Variance were used. The obtained results revealed that neuroticism, openness to experience, and the need for competence were significantly related to utilization of social networks; however, there was no significant relationship between utilization of social networks and extraversion, agreeableness, conscientiousness, autonomy, and relatedness.

Keywords: Big five personality traits, basic psychological needs, University students of Islamic Azad University, utilization of social networks